

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Budżetu i Finansów

KBF.410.004.01.2017

P/17/111

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa

T +48 22 444 52 31, F +48 22 444 52 24

kbf@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/111 - Ochrona praw konsumentów korzystających z kredytów objętych ryzykiem walutowym
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Budżetu i Finansów
Kontrolerzy	1. Piotr Mienicki, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KBF/46/2017 z dnia 29 czerwca 2017 r. 2. Małgorzata Pawelec, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KBF/47/2017 z dnia 29 czerwca 2017 r. 3. Adam Durski, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KBF/54/2017 z dnia 30 czerwca 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-3)
Jednostka kontrolowana	Rzecznik Finansowy, Al. Jerozolimskie 87, 02-001 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Aleksandra Wiktorow, Rzecznik Finansowy

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działalność Rzecznika Finansowego w zakresie ochrony praw konsumentów korzystających z kredytów objętych ryzykiem walutowym w okresie od 11 października 2015 r. do 30 września 2017 r.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Pozytywną ocenę uzasadnia wysoka aktywność Rzecznika na rzecz identyfikowania i eliminowania nieprawidłowości w działaniach banków, zagrożeń dla konsumentów korzystających z kredytów objętych ryzykiem walutowym oraz we wspieraniu konsumentów korzystających z kredytów w dochodzeniu ich praw. Wobec skali i znaczenia podejmowanych działań na obniżenie oceny ogólnej nie wpłynęły nieprawidłowości polegające na:

1. niezamieszczaniu przez Rzecznika w korespondencji kierowanej do konsumentów informacji o zagrożeniu przedawnieniem roszczeń,
2. wysłaniu w trzech na 10 zbadanych postępowań pozasądowych informacji do stron o wszczęciu postępowań w terminie od 28 do 37 dni po dacie ich wszczęcia, co stanowiło naruszenie § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 stycznia 2016 r. w sprawie pozasądowego postępowania przed Rzecznikiem Finansowym², zobowiązującego do niezwłocznego informowania stron o wszczęciu postępowania.

Rzecznik Finansowy, na podstawie dokumentacji spraw dotyczących wniosków³ kredytobiorców kredytów objętych ryzykiem walutowym (KORW), przez które należy

¹ Najwyższa Izba Kontroli w przedmiotowej kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, opisowa, negatywna.

² Dz.U. z 2016 poz. 92.

³ Wniosków o podjęcie działań przez Rzecznika Finansowego w zakresie ochrony klientów podmiotów rynku finansowego, których interesy reprezentuje.

rozumieć kredyty denominowane w walucie obcej lub indeksowane do waluty obcej, dokonał kompleksowej i szczegółowej analizy prawnej umów KORW. Wyniki analizy zaprezentowane zostały w raporcie, przekazanym do najważniejszych organów państwa oraz opublikowanym na stronie internetowej Rzecznika. W ocenie NIK Raport ma istotne znaczenie informacyjne, wspomagające kredytobiorców KORW oraz ich pełnomocników procesowych, ponieważ przedstawia zebrane najważniejsze tezy z orzecznictwa sądów powszechnych, w tym Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a także stanowisko Rzecznika Finansowego, odnoszące się do poszczególnych klauzul umownych, będących przedmiotem postępowań sądowych. Jako znaczące działanie wspierające konsumenta-kredytobiorcę KORW, a jednocześnie zmierzające do uporządkowania linii orzeczniczej dotyczącej tych kredytów, należy uznać zidentyfikowanie rozbieżności w wykładni prawa w orzecznictwie sądów dotyczącym KORW i skierowanie w związku z tym, w kwietniu 2017 r. do Sądu Najwyższego, wniosku o ich rozstrzygnięcie.

Szczegółowe badanie próby dokumentów dotyczących wniosków konsumentów korzystających z KORW: o interwencję (14 wniosków z 1214 złożonych) oraz o przedstawienie sądowi oświadczenia zawierającego istotny dla sprawy pogląd (5 z 409 złożonych wniosków) wykazało, że Rzecznik wywiązywał się z obowiązków ustawowych w tym zakresie. Nie informował jednak o terminach i zagrożeniu przedawnieniem roszczeń, co ma znaczenie w sytuacji, gdy większość kredytobiorców podejmowała działania w celu wyegzekwowania od banków roszczeń majątkowych, związanych z nieprawidłowościami po stronie banków przy zawieraniu lub obsłudze kredytów. Badanie próby dokumentów dotyczących wniosków o przeprowadzenie pozasądowego postępowania w sprawie rozwiązywania sporów między konsumentem, a podmiotem rynku finansowego (10 z 864 złożonych wniosków) wykazało nieprawidłowość, polegającą na wydłużonym czasie przekazywania pisemnej informacji o wszczęciu postępowania stronom, co stanowiło naruszenie § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 stycznia 2016 r. w sprawie pozasądowego postępowania przed Rzecznikiem Finansowym.

Rzecznik zidentyfikował ryzyko związane z likwidacją stawki referencyjnej LIBOR i nawiązał współpracę w tym zakresie z organami regulującymi funkcjonowanie rynku finansowego.

Nie była możliwa ocena skuteczności działań Rzecznika, wspierających konsumentów korzystających z KORW, a polegających na przedstawianiu sądom oświadczeń zawierających istotne dla sprawy poglądy, ponieważ w okresie, w którym przeprowadzana była kontrola NIK, Rzecznik nie posiadał jeszcze żadnej informacji zwrotnej z sądów i od konsumentów, o wpływie tych stanowisk na treść prawomocnych wyroków.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Identyfikowanie i eliminowanie nieprawidłowości w działaniach banków oraz zagrożeń dla konsumentów korzystających z kredytów objętych ryzykiem walutowym

Opis stanu
faktycznego

Rzecznik Finansowy analizował umowy i wzorce umów KORW oraz wewnętrzne regulacje banków związane z udzielaniem kredytów obciążonych ryzykiem walutowym, w ramach rozpatrywania konkretnego wniosku konsumenta o podjęcie działań. Rzecznik Finansowy czynił to w kontekście naruszenia indywidualnych praw lub interesów konkretnego wnioskodawcy. W razie powtarzających się i dostrzeganych uchybień, które mogły godzić w zbiorowe interesy konsumentów, Rzecznik Finansowy informował Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

1. W 2016 r. Rzecznik Finansowy dokonał kompleksowej analizy prawnej postanowień umów o kredyty denominowane lub indeksowane do waluty obcej. Wyniki analizy zaprezentowane zostały w czerwcu 2016 r. w opracowaniu zatytułowanym „Analiza prawna wybranych postanowień umownych stosowanych przez banki w umowach kredytów indeksowanych do waluty obcej lub denominowanych w walucie obcej zawieranych z konsumentami” (dalej: Raport). Analizy dokonano w oparciu o dokumentację spraw dotyczących wniosków klientów banków, którzy w okresie od października 2015 r. do kwietnia 2016 r. zwrócili się do Rzecznika Finansowego o rozpatrzenie sprawy na skutek nieuwzględnienia ich roszczeń w procedurze reklamacyjnej. Raport został opracowany na podstawie 99 skarg złożonych do Rzecznika Finansowego, dotyczących 16 banków.

Raport został udostępniony na stronie internetowej Rzecznika Finansowego oraz przesłany do wiadomości najważniejszym organom i instytucjom państwowym m.in. w celu rozważenia podjęcia zgodnych z kompetencjami tych podmiotów dalszych działań. Raport wysłany został do: Prezesa Rady Ministrów, Ministra Rozwoju, Ministra Finansów, Sejmowej Komisji Finansów Publicznych, Senackiej Komisji Budżetu i Finansów Publicznych, Komisji Nadzoru Finansowego, Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Kancelarii Prezydenta RP. Raport przyczynił się do upowszechnienia wiedzy na temat klauzul abuzywnych w umowach kredytowych, nieprawidłowości w stosowaniu przez banki tzw. ustawy antyspreadowej⁴ oraz nieuwzględnianiu lub niepełnym uwzględnianiu ujemnej stawki LIBOR zarówno wśród konsumentów, jak i profesjonalnych pełnomocników procesowych, którzy powołują się na Raport w pismach procesowych, co w ocenie Rzecznika zwiększa szanse kredytobiorców na osiągnięcie pożądanego rezultatu postępowań sądowych. Rzecznik przedstawił przykłady pism procesowych, przy których Raport był przekazywany do sądu jako załącznik, nie dysponował natomiast danymi, w ilu przypadkach tak było.

W dniu 3 kwietnia 2017 r. Rzecznik Finansowy wystąpił do Sądu Najwyższego z wnioskiem o podjęcie uchwały mającej na celu udzielenie odpowiedzi na pytanie:

Czy na podstawie art. 385¹ i 385² ustawy Kodeks cywilny (zwanej dalej: kodeksem cywilnym lub k.c.), badanie, w kontroli incydentalnej, przesłanek zgodności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta - a więc nieuczciwego (abuzywnego) charakteru postanowienia (warunku) umowy - dokonywane jest według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej

⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo Bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 165 poz. 984).

normatywną treść, uwzględniając okoliczności jej zawarcia oraz z odniesieniem, w momencie jej zawarcia do innych warunków tej umowy lub innej umowy, od której ta jest zależna, czy też ocena ta dokonywana jest z uwzględnieniem sposobu stosowania (wykonywania) badanego postanowienia i umowy w praktyce w okresie od daty jej zawarcia do chwili wyrokowania? W liczącym 55 stron uzasadnieniu do wniosku Rzecznik przedstawił różne kierunki w prawomocnym orzecznictwie sądów krajowych, podkreślając, że rozbieżność w wykładni art. 385¹ i 385² kodeksu cywilnego występuje na tle zbliżonych, a nawet identycznych stanów faktycznych. Uzasadnienie do wniosku w wielu przypadkach zawierało także merytoryczne stanowisko Rzecznika odnośnie treści poszczególnych wyroków sądów różnych instancji. Do dnia 6 października 2017 r. wniosek nie został rozpatrzony przez Sąd Najwyższy. Rzecznik Finansowy nie posiadał także wiedzy, kiedy wniosek zostanie rozpatrzony.

(dowód: akta kontroli str. 4-127, 152-209, 1128-1134, 1161-1167)

Rzecznik Finansowy nie zwracał się, na podstawie art. 25 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym⁵ (dalej: ustawa o Rzeczniku Finansowym), do ministra właściwego do spraw instytucji finansowych w sprawach dotyczących funkcjonowania banków, związanych z udzielonymi przez nie kredytami objętymi ryzykiem walutowym. W ocenie Rzecznika Minister Finansów⁶ dysponował szczegółową wiedzą odnośnie kredytów objętych ryzykiem walutowym. Jak podkreśliła w złożonych wyjaśnieniach Dyrektor Wydziału Klienta Rynku Bankowo-Kapitałowego (WKRKB), problem KORW został dostrzeżony już w poprzedniej kadencji parlamentu i już przed październikiem 2015 r.⁷ procedowano kilka projektów ustaw, mających na celu rozwiązanie tego problemu, a w pracach tych uczestniczył także Minister Finansów. Rzecznik Finansowy przedstawił swoje stanowisko odnośnie wszystkich proponowanych projektów ustaw w powyższym zakresie. Rzecznik prezentuje stanowisko, że wypracowanie ustawowego rozwiązania uniwersalnego z punktu widzenia wszystkich kredytobiorców może okazać się niezwykle trudne, w szczególności mając na uwadze wielość wzorców umownych stosowanych przez banki, a także np. wielość stosowanych w nich mechanizmów indeksacji czy denominacji. W ocenie Rzecznika Finansowego należałoby przede wszystkim dążyć do wyeliminowania z zawartych umów tych nieprawidłowości, na które Rzecznik zwracał uwagę w Raporcie.

Rzecznik Finansowy, poza przedstawieniem Ministrowi Finansów Raportu, uczestniczył w pracach nad projektem ustawy o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami, przysyłając w trakcie konsultacji do Ministra Finansów swoje uwagi.

Od początku swojego funkcjonowania Rzecznik Finansowy podjął szereg działań informacyjnych wobec właściwych organów nadzoru i kontroli, a także innych instytucji państwowych, dotyczących dostrzeżonych nieprawidłowości w działalności banków w obszarze udzielania kredytów KORW. Poza przesłaniem do właściwych organów Raportu, Rzecznik Finansowy w czterech przypadkach informował Prezesa UOKiK o zauważonych potencjalnie niedozwolonych praktykach banków (w tym w jednym przypadku w odpowiedzi na zapytanie z UOKiK), w trzech przypadkach przedstawiał stanowisko przewodniczącym komisji sejmowych, w jednym przypadku poinformował Przewodniczącego KNF o dostrzeganych nieprawidłowościach oraz

⁵ Dz.U. z 2016 r. poz. 892, ze zm.

⁶ Minister właściwy do spraw: budżetu, finansów publicznych oraz instytucji finansowych (od dnia 28 września 2016 r. - Minister Rozwoju i Finansów).

⁷ Rzecznik Finansowy funkcjonuje od dnia 11 października 2015 r.

przekazał informację Kancelarii Prezydenta RP o ograniczonej możliwości korzystania przez osoby, które zawarły umowy o kredyty hipoteczne ze wsparcia, którego źródłem finansowania jest Fundusz Wsparcia Kredytobiorców⁸.

(dowód: akta kontroli str. 4-209, 335-459)

2. Rzecznik analizował wzorce umów oraz inne wewnętrzne regulacje banków jedynie w ramach rozpatrywania konkretnych wniosków, wyłącznie w kontekście naruszenia indywidualnych praw lub interesów konkretnego wnioskodawcy.

NIK zwraca uwagę, że zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o Rzeczniku Finansowym, podjęcie przez Rzecznika czynności może następować nie tylko na wniosek, lecz również z urzędu. Ponadto zgodnie z art. 25 ust. 1 pkt 1 tej ustawy Rzecznik może występować do banków o udzielenie informacji lub wyjaśnień, udostępnienie akt oraz dokumentów nie tylko w sprawach indywidualnych.

Rzecznik Finansowy nie występował do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK) z powództwem o uznanie postanowień wzorców umów dotyczących KORW za niedozwolone. Wedle wiedzy Rzecznika banki, co do zasady, zaprzestały udzielania kredytów denominowanych lub indeksowanych do walut obcych w 2011 r., a zgodnie z obowiązującym do dnia 16 kwietnia 2016 r. przepisem art. 479³⁹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego⁹ z żądaniem uznania postanowienia wzorca umowy za niedozwolony można było wystąpić, jeżeli od zaprzestania stosowania wzorca umowy nie minęło sześć miesięcy. Z analizy wniosków skierowanych do Rzecznika w sprawach dotyczących KORW wynika także, że zdecydowana większość aneksów do umów KORW została zawarta przed 2015 r., tak więc możliwość wystąpienia do SOKiK z powództwem o uznanie klauzul zawartych we wzorcach aneksów do umów KORW w momencie wejścia w życie ustawy o Rzeczniku Finansowym była ograniczona.

(dowód: akta kontroli str. 4-26, 480-486, 951-961)

Rzecznik nie nakładał na banki kary pieniężnej, o której mowa w art. 32 ustawy o Rzeczniku Finansowym¹⁰. Dyrektor Wydziału Klienta Rynku Bankowo-Kapitałowego wyjaśniła, między innymi, że zgłaszane przez wnioskodawców nieprawidłowości w działalności banków w zakresie realizacji obowiązków wynikających z art. 4 ust. 1 oraz art. 6-10 ustawy o Rzeczniku Finansowym rozpatrywane były każdorazowo w kontekście indywidualnej sprawy wnioskodawcy i analizowane na gruncie konkretnego przypadku. Rzecznik Finansowy traktował nakładanie omawianej sankcji jako rozwiązanie ostateczne, stosując uprzednio formy bardziej miękkiego nacisku na podmioty, które dopuszczały się – często jednostkowych – uchybień. Rzecznik Finansowy prezentował stanowisko, że pojedyncze lub sporadyczne uchybienia, bądź też uchybienia o niskim stopniu szkodliwości nie stanowiły wystarczającej podstawy do skutecznego nałożenia, na podstawie art. 32 ustawy o Rzeczniku Finansowym, kary pieniężnej w formie decyzji, która nie zostałaby uchylona przez sądy administracyjne¹¹, co związane byłoby również z negatywnymi konsekwencjami reputacyjnymi dla instytucji, jaką jest Rzecznik Finansowy. Dyrektor WKRBK wyjaśniła także, że spośród wniosków interwencyjnych dotyczących KORW¹², które wpłynęły do Biura Rzecznika, jedynie w trzech przypadkach potwierdzono lub uprawdopodobniono nieprawidłowości

⁸ Fundusz Wsparcia Kredytobiorców został utworzony na mocy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy (Dz.U. z 2015 r. poz. 1925).

⁹ Dz.U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.

¹⁰ Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o Rzeczniku Finansowym na podmiot rynku finansowego, który narusza obowiązki nałożone w art. 4 ust. 1, art. 6-10, art. 30 i art. 31, Rzecznik może, w drodze decyzji, nałożyć karę pieniężną do wysokości 100.000 zł.

¹¹ *Vide* wyrok NSA z dnia 6 października 2009 r. (sygn. akt II GSK 53/09).

¹² Według stanu na 10 lipca 2017 r.

w kwestiach związanych z nieudzieleniem przez bank odpowiedzi na reklamację lub też udzieleniem jej po upływie terminu określonego w art. 6 ustawy o Rzeczniku Finansowym.

W badanej w trakcie kontroli NIK próbie 14 wniosków o interwencję zidentyfikowano jeden przypadek nieterminowej odpowiedzi banku na reklamację wniesioną przez klienta. Rzecznik Finansowy w ramach interwencji merytorycznej zażądał od banku wyjaśnień także w tym zakresie. Bank poinformował o jednostkowym przypadku naruszenia i zobowiązał się do respektowania ustawowych wymogów. Dokonana przez Rzecznika Finansowego analiza korespondencji i odpowiedzi banków na pisma i wnioski przez niego kierowane wykazała, iż w przypadku trzech podmiotów uprawdopodobnione było niedotrzymanie przez banki trzydziestodniowego terminu na udzielenie, na wniosek Rzecznika Finansowego, informacji o podjętych działaniach lub zajętych stanowisku oraz przekazania żądanych dokumentów, tj. naruszenie obowiązków wynikających z art. 31 ustawy o Rzeczniku Finansowym. Rzecznik skierował do tych banków pisma, w których wskazywał na konkretne sprawy, w których przekazanie Rzecznikowi Finansowemu informacji o podjętych działaniach lub zajętych stanowisku prawdopodobnie nastąpiło z naruszeniem art. 31 ustawy o Rzeczniku Finansowym. W dwóch przypadkach, po otrzymaniu wyjaśnień od banków, Rzecznik odstąpił od wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie nałożenia kary pieniężnej, z zastrzeżeniem, że jeżeli przypadki uchybiania przepisom ustawy o Rzeczniku Finansowym będą się powtarzać nastąpi wszczęcie postępowania. W przypadku trzeciego banku – do zakończenia kontroli trwała analiza wyjaśnień dotyczących prawdopodobnego naruszenia art. 31 ustawy o Rzeczniku Finansowym.

(dowód: akta kontroli str. 4-26, 478-521, 525-948, 1016-1127, 1184-1185, 1188)

3. W związku z informacją o prawdopodobnym zaprzestaniu ustalania w 2021 r. stopy oprocentowania depozytów i kredytów na rynku międzybankowym w Londynie (LIBOR), Rzecznik Finansowy dokonał wstępnej analizy wpływu, jaki może mieć likwidacja tej stopy na sytuację kredytobiorców. Poziom LIBOR jest stopą referencyjną stosowaną w wielu umowach kredytów objętych ryzykiem walutowym. W ocenie Rzecznika Finansowego zaprzestanie ustalania LIBOR może prowadzić do niepewności, a nawet zagrożenia praw i interesów klientów podmiotów rynku finansowego. W szczególności dotyczy to klientów banków, którzy zawarli umowy kredytowe, przewidujące ustalanie wysokości oprocentowania na podstawie tej stawki referencyjnej, które obowiązywać będą po 2021 r. Biorąc pod uwagę powyższe, Rzecznik Finansowy zwrócił się do Ministra Rozwoju i Finansów, Prezesa Narodowego Banku Polskiego, Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego oraz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o zorganizowanie roboczego spotkania podmiotów tworzących system ochrony klientów na rynku finansowym. Spotkanie odbyło się w Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 28 września 2017 r. Problem będzie przedmiotem dalszych analiz.

(dowód: akta kontroli str. 962-982)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Rzecznika Finansowego w zakresie identyfikowania i eliminowania nieprawidłowości w działaniach banków oraz zagrożeń dla konsumentów korzystających z kredytów objętych ryzykiem walutowym nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Rzecznika Finansowego w zakresie identyfikowania i eliminowania nieprawidłowości w działaniach banków

oraz zagrożeń dla konsumentów korzystających z kredytów objętych ryzykiem walutowym.

2. Wspieranie konsumentów korzystających z kredytów objętych ryzykiem walutowym w dochodzeniu ich praw

Opis stanu
faktycznego

1. W Biurze Rzecznika Finansowego została wprowadzona i zatwierdzona przez Rzecznika „Procedura postępowania w sprawach indywidualnych z zakresu właściwości Wydziału Klienta Rynku Bankowo-Kapitałowego w Biurze Rzecznika Finansowego”, odnosząca się między innymi do wniosków konsumentów korzystających z KORW. Procedura ta stanowiła jeden z elementów kontroli zarządczej. Kwestie związane z procedowaniem wniosków konsumentów korzystających z KORW nie były przedmiotem audytu ani kontroli.

Rzecznik Finansowy informował konsumentów o możliwych formach wsparcia, w tym w sprawach dotyczących KORW. Informacje takie zawarte są na stronie internetowej Rzecznika Finansowego, gdzie jednoznacznie wskazano, że zgodnie z art. 24 ust. 1 pkt 1 ustawy o Rzeczniku Finansowym, Rzecznik Finansowy rozpatruje wyłącznie te wnioski, w których wcześniej wyczerpano drogę reklamacyjną. Ponadto akcje informacyjne prowadzone były poprzez portal społecznościowy oraz w prasie (wywiady w gazetach codziennych oraz pismach branżowych), audycjach radiowych z udziałem ekspertów, poprzez materiały wideo wykorzystywane bezpłatnie przez różne media. W szczególności po opublikowaniu Raportu – w ciągu 10 dni pojawiło się w mediach prawie 1.700 publikacji i wzmianek. Z wyjaśnień Dyrektora WKRBK wynika, że eksperci Biura Rzecznika udzielali bezpłatnych porad w trakcie imprezy plenerowej w Warszawie. Rzecznik nawiązał współpracę z Rzecznikiem Praw Obywatelskich i instytucje te przeprowadzają wspólną akcję informacyjną na temat kredytów obarczonych ryzykiem walutowym, obejmującą spotkania w wybranych miastach Polski. Do dnia 30 września 2017 r. odbyło się 14 spotkań w 11 dużych miastach. W części spotkań udział wzięli także przedstawiciele Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz miejscy rzecznicy konsumentów. W spotkaniach wzięło udział ponad 2300 osób.

W prezentacjach przedstawianych w trakcie spotkań między innymi szczegółowo informowano o sposobie, w jaki należy korzystać z pomocy Rzecznika Finansowego oraz w jaki sposób prawidłowo, z formalnego i merytorycznego punktu widzenia, napisać reklamację do banku, przedstawiano klauzule umowne uznane przez sąd za abuzywne, a także prezentowano przykłady umów zawierających zabronione klauzule dotyczące spreadów.

W rozpatrywanych sprawach dotyczących KORW Rzecznik nie weryfikował, wynikającego z art. 4 ust. 1 ustawy o Rzeczniku Finansowym, obowiązku zamieszczania w umowach przez banki informacji dotyczącej procedury składania i rozpatrywania reklamacji, gdyż przepis ten wszedł w życie w październiku 2015 r., a umowy o udzielenie kredytów objętych ryzykiem walutowym i aneksy do nich zawierane były w okresie przed wejściem w życie tego przepisu.

(dowód: akta kontroli str. 4-26, 460-475, 1153)

Do Rzecznika Finansowego w okresie od 11 października 2015 r. do 30 września 2017 r. wpłynęło ogółem 1214 wniosków dotyczących podjęcia działań w postępowaniu interwencyjnym w sprawach związanych z kredytami objętymi ryzykiem walutowym. W 161 przypadkach zwrócono się do wnioskodawców z prośbą o uzupełnienie braków formalnych, tzn. np. o przeprowadzenie procesu reklamacyjnego lub też przekazanie brakujących dokumentów. 68 wniosków zostało skierowanych jedynie do wiadomości Rzecznika lub też zostały po zarejestrowaniu

anulowane przez wnioskodawców. W przypadku 7 wniosków po analizie dokumentacji stwierdzono brak podstaw merytorycznych do podjęcia interwencji. W 978 przypadkach po dokonaniu analizy dokumentacji Rzecznik podjął decyzję o wszczęciu działań w stosunku do podmiotu rynku finansowego, z tego do dnia 30 września 2017 r. w 34 przypadkach sprawa została częściowo lub całkowicie załatwiona zgodnie z wnioskiem klienta, w 192 sprawach postępowanie interwencyjne nie przyniosło skutku, 706 postępowań było nadal w toku, natomiast w 44 przypadkach po przeprowadzeniu postępowania interwencyjnego nie stwierdzono naruszenia interesów klienta.

(dowód: akta kontroli str. 1172-1178, 1188)

Szczegółową kontrolą objęto sposób rozpatrzenia 14 wniosków o podjęcie przez Rzecznika Finansowego działań interwencyjnych w związku z kredytami objętymi ryzykiem walutowym (w tym cztery przekazane przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów). W badanej próbie jedna sprawa zakończyła się uznaniem roszczeń klienta przez bank, w jednej sprawie bank częściowo uznał roszczenia klienta, w jednej sprawie wnioskodawca anulował wniosek o podjęcie postępowania interwencyjnego gdyż bank uznał reklamację, w trzech sprawach banki odmówiły uznania argumentów klienta i Rzecznika Finansowego, w jednej sprawie po przeprowadzeniu postępowania stwierdzono brak naruszenia interesów konsumenta (niezasadność reklamacji), w dwóch sprawach stwierdzono brak podstaw formalnych do wszczęcia postępowania, natomiast pięć postępowań było w toku.

Badania próby wykazały, że każdorazowo Rzecznik rzetelnie analizował zgłoszony wniosek wraz z załączonymi dokumentami, w tym umową kredytową. Pisma do banków przedstawiały szczegółowo stanowisko klienta oraz zawierały stanowisko prawne Rzecznika, popierające wniosek. Stanowisko rzecznika poparte było także, zawartym w pismach do banków, orzecznictwem sądów powszechnych. Rzecznik w pismach do banków żądał wyjaśnienia stanu opisanego we wniosku klienta oraz dostarczenia różnego rodzaju dokumentów źródłowych, w tym regulaminów i wzorców umów. W każdym przypadku pismo do banku przywoływało ustawowy obowiązek odpowiedzi do Rzecznika w ciągu 30 dni, informowało o możliwości nałożenia kary (zgodnie z art. 32 ustawy o Rzeczniku Finansowym) oraz o możliwości zwrócenia się przez Rzecznika Finansowego o zbadanie sprawy do KNF, UOKiK, prokuratury lub organów kontroli państwowej. Badanie próby wykazało, że pomiędzy wpływem wniosku a wystosowaniem przez Rzecznika pisma do banku, następuje stosunkowo znaczny upływ czasu. Analiza badanej próby wskazała, że nawet w przypadku gdy niewymagane były dodatkowe dokumenty od wnioskującego, okres ten wynosił zazwyczaj około 3 miesięcy.

Dyrektor WKRBK wyjaśniła, że na długość okresu rozpatrywania wpływających wniosków w sprawach związanych z KORW decydujący wpływ miała liczba zatrudnionych w danym okresie osób rozpatrujących te wnioski. Ze względu na krótkie (jednomiesięczne) *vacatio legis* ustawy o Rzeczniku Finansowym, w pierwszym okresie działalności Rzecznika Finansowego niezbędne było zorganizowanie działalności Biura Rzecznika, w tym w nowo utworzonych wydziałach. Pracownicy i eksperci rozpatrujący wnioski związane z działalnością banków zatrudniani byli sukcesywnie po rozpoczęciu działalności przez Rzecznika. Na proces ten wpływały ograniczone możliwości lokalowe w pierwszym okresie działalności Rzecznika Finansowego oraz konieczność posiadania przez ekspertów specyficznej wiedzy z zakresu prawa rynku finansowego. Jednocześnie w kolejnych kwartałach systematycznie rosła liczba wniosków kierowanych do Rzecznika, co spowodowało wydłużenie terminów rozpatrywania wniosków, w tym w zakresie KORW.

Badanie wykazało także, że Rzecznik w pismach, w których informuje wnioskodawcę o wynikach interwencji - w przypadkach gdy bank nie uwzględnił interwencji Rzecznika - nie zamieszczał informacji o mogącym nastąpić przedawnieniu roszczeń. Dyrektor WKRBK w udzielonych wyjaśnieniach wskazała na skomplikowany i indywidualny charakter poszczególnych przypadków oraz poinformowała, że zagadnienia związane z przedawnieniem były i są przedmiotem analizy Rzecznika w ramach indywidualnych spraw skargowych oraz wniosków o przedstawienie sądowi istotnego dla sprawy poglądu.

NIK nie akceptuje powyższych argumentów. Rzecznik został powołany do świadczenia pomocy przede wszystkim w indywidualnych sprawach. Niemniej niezależnie od różnego rodzaju sytuacji występujących w poszczególnych przypadkach i praktyki przyjętej przez sądy w sprawach dotyczących KORW nawet ogólna informacja o zagrożeniu przedawnieniem i możliwych sposobach przerwania jego biegu, zawarta w piśmie do wnioskodawcy, informującym o wynikach interwencji Rzecznika, pozwoliłaby zwrócić uwagę kredytobiorcy na istniejące ryzyko dla skutecznego dochodzenia jego roszczeń.

(dowód: akta kontroli str. 4-26, 477, 522-854, 1155-1160, 1179-1189)

2. W Biurze Rzecznika Finansowego nie ustalono wewnętrznych procedur w zakresie sądowego i pozasądowego rozwiązywania sporów, kwestie te nie były także przedmiotem audytu lub kontroli. Pozasądowe postępowania przy Rzeczniku Finansowym w sprawie rozwiązywania sporów pomiędzy klientami podmiotów rynku finansowego a tymi podmiotami prowadzone były na podstawie obowiązujących w danej chwili aktów prawnych regulujących prowadzenie tych postępowań.¹³

W 2016 r. Rzecznik Finansowy prowadził łącznie 136 pozasądowych postępowań związanych z KORW, w tym do dnia 30 września 2017 r. 64 postępowania zostały zakończone, a 72 postępowania wszczęto i są aktualnie prowadzone. W okresie od 1 stycznia 2017 r. do 30 września 2017 r. Rzecznik prowadził 728 pozasądowych postępowań w sprawach związanych z KORW, w tym 47 postępowań zostało zakończonych. Łącznie w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 30 września 2017 r. polubowne zakończenie sporu osiągnięto w 6 sprawach.

(dowód: akta kontroli str. 478-521, 1135-1152, 1172-1178)

W ocenie Rzecznika występują bariery ograniczające skuteczne prowadzenie pozasądowych postępowań w sprawie rozwiązywania sporów pomiędzy konsumentami a bankami, w szczególności w sprawach dotyczących KORW. Z jednej strony Rzecznik wskazał na ograniczenie konsumentów w dostępie do postępowań pozasądowych, wynikające z konieczności uiszczenia przez klientów opłat za udostępnianie przez banki dokumentacji niezbędnej do określenia żądania kierowanego wobec banków. Dokumentacja niezbędna dla prawidłowego wniesienia wniosku o wszczęcie postępowania jest nierzadko obszerna, często są to dokumenty archiwalne, za wydanie których banki przewidują w swoich regulaminach pobieranie opłat, co w ocenie Rzecznika może zniechęcać konsumentów. Tymczasem Rzecznik Finansowy w postępowaniu pozasądowym nie ma uprawnień do zobowiązania podmiotów rynku finansowego do przedstawiania dokumentacji i wyjaśnień. Z drugiej strony, w ocenie Rzecznika, istotną barierą ograniczającą skuteczność prowadzonych pozasądowych postępowań w sprawach dotyczących KORW jest niezrozumienie przez konsumentów celów i zasad tego postępowania oraz odmienności od postępowania interwencyjnego. Rzecznik podjął działania,

¹³ Ustawa o Rzeczniku Finansowym; rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 stycznia 2016 r. w sprawie pozasądowego postępowania przed Rzecznikiem Finansowym; rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 15 lutego 2017 r. w sprawie pozasądowego postępowania przed Rzecznikiem Finansowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 313); ustawa z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich (Dz.U. z 2016 r. poz. 1823).

głównie informacyjne i edukacyjne, mające na celu wyjaśnienie tej problematyki, takie jak informacja na stronie internetowej Rzecznika, odrębne logo Wydziału Pozasądowego Rozwiązywania Sporów, edukacja podczas spotkań i w mediach. Niemniej, z doświadczeń Rzecznika wynika, że obecnie w zdecydowanej większości wypadków spory dotyczące kredytów obciążonych ryzykiem walutowym nie są możliwe do rozwiązywania w postępowaniu pozasądowym. Klienci stoją na ogół na stanowisku, że nieważność klauzuli indeksacyjnej powoduje nieważność umowy, natomiast banki podtrzymują stanowisko, że wszelkie postanowienia umów są ważne i wiążące. Ponadto instytucje finansowe jako przedsiębiorcy w sporach z klientami indywidualnymi co do zasady są mniej skłonne do kompromisu, gdyż wszelkie niedogodności i koszty związane z trwaniem w sporze i ewentualnym dalszym kontynuowaniem na drodze sądowej są dla nich mniej uciążliwe niż dla konsumenta. Z tych powodów strony postępowań w sprawach dotyczących KORW zajmują i podtrzymują skrajne stanowiska, co uniemożliwia zawarcie ugody (wyrażenie przez strony zgody na przedstawioną przez Rzecznika propozycję rozwiązania sporu). W złożonych wyjaśnieniach Zastępcy Rzecznika Finansowego podkreślił, że „potencjał ugodowy” mają te sprawy, w którym strony mają podejście konstruktywne i chcą osiągnąć porozumienie, np. co do sposobu spłaty kredytu czy renegotjowania warunków umowy. W przypadku spraw związanych z KORW brak jest wyczerpujących regulacji prawnych, występują spory i dyskusje w doktrynie a orzecznictwo dopiero się kształtuje i w wielu sprawach jest rozbieżne, co powoduje trudności ze sformułowaniem przez Rzecznika propozycji przekonującej obie strony sporu do jej akceptacji.

(dowód: akta kontroli str. 478-521)

Szczegółowe badanie 10 losowo wybranych wniosków o przeprowadzenie pozasądowego postępowania potwierdziło, że w przypadku kredytów denominowanych lub indeksowanych do walut nie jest ono skutecznym narzędziem rozwiązania sporu pomiędzy bankiem a klientem. W dwóch przypadkach postępowanie zostało umorzone ponieważ klienci wystąpili na drogę sądową, w jednym postępowanie zakończono bez osiągnięcia porozumienia, w dwóch przypadkach Rzecznik nie rozpatrzył wniosku, ponieważ wnioskodawca nie odpowiedział na wezwanie i nie przekazał niezbędnych danych lub uzupełnionej dokumentacji. Pięć spraw było nadal w toku, w tym w czterech przypadkach bank przekazał negatywne stanowisko odnośnie roszczeń klienta, a w jednym przypadku trwa ustalanie, czy wnioskodawcy zrezygnowali z prowadzenia postępowania (jeden z wnioskodawców poinformował o rezygnacji, natomiast drugi wnioskodawca do dnia kontroli dokumentów nie przedstawił stanowiska). Ponadto w trzech przypadkach stwierdzono, że informacje do stron o wszczęciu postępowania pozasądowego wysyłano od 28 do 37 dni po dacie wszczęcia postępowania. Zastępca Rzecznika Finansowego wyjaśnił między innymi, że główną przyczyną wydłużonych terminów była duża liczba spraw w referacie. Dynamika wpływu spraw była znacznie wyższa niż możliwości pozyskania odpowiedniej kadry, dlatego obciążenie pojedynczego pracownika nie zapewniało możliwości zapewnienia płynnej obsługi spraw w referacie. Sprawy były załatwiane zgodnie z kolejnością ich wpływu.

(dowód: akta kontroli str. 983-1015)

Do Rzecznika Finansowego w okresie od 11 października 2015 r. do 30 września 2017 r. wpłynęło łącznie 409 wniosków, dotyczących KORW, o przedstawienie sądowi istotnego dla sprawy poglądu. Pogląd Rzecznika Finansowego został sporządzony i przedstawiony sądowi w 189 sprawach. W pozostałych przypadkach

sprawy są analizowane lub wnioskodawcy zostali wezwani do uzupełnienia braków uniemożliwiających rzetelną analizę wniosku.

Brak obowiązku kierowania do Rzecznika Finansowego informacji zwrotnej na temat wyników postępowań przed sądem (w szczególności zaś prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie), w których Rzecznik przedstawiał istotny dla sprawy pogląd, utrudnia analizę i ocenę skuteczności przedstawianych przez Rzecznika poglądów jako narzędzia wsparcia klientów banków w postępowaniu przed sądem.

Rzecznik Finansowy przyjął praktykę, że w oświadczeniach zawierających istotny dla sprawy pogląd zwraca się do sądu, któremu przedstawiany jest taki pogląd, z prośbą o poinformowanie o wynikach postępowania sądowego, poprzez przesłanie kopii orzeczenia sądu. Niezależnie od prośby kierowanej do sądu, Rzecznik Finansowy dodatkowo zwraca się do wnioskodawcy z prośbą o przesłanie kopii odpowiedzi podmiotu rynku finansowego na istotny pogląd przedstawiony przez Rzecznika Finansowego oraz o poinformowanie o wynikach postępowania sądowego, poprzez przesłanie kopii orzeczenia sądu. Ponieważ jednak pierwszy istotny dla sprawy pogląd przedstawiony został przez Rzecznika dopiero w kwietniu 2016 r., a zdecydowana większość postępowań, w których wydawany był pogląd, nie zakończyła się jeszcze prawomocnym orzeczeniem, Rzecznik nie był w stanie udzielić odpowiedzi na pytanie, w ilu przypadkach orzeczenia sądów były ostatecznie zbieżne z wyrażonym istotnym dla sprawy poglądem. Rzecznik przedstawił dane o 15 sprawach, w których wyrażał istotny dla sprawy pogląd, a które zakończyły się wyrokami sądu. W sądach I instancji zapadło 6 wyroków korzystnych i 9 niekorzystnych dla kredytobiorców. Spośród powyższych 9 niekorzystnych wyroków jeden został uchylony przez sąd II instancji, a drugi zmieniony tak, że był częściowo korzystny dla powoda. Z kolei jeden wyrok wydany przez sąd I instancji, korzystny dla kredytobiorcy został przez sąd II instancji uchylony. Rzecznik nie był w posiadaniu informacji o wniesieniu środków odwoławczych przez powoda lub pozwanego.

(dowód: akta kontroli str. 4-26, 269-334, 1172-1178)

Badaniem objęto pięć wniosków o przedstawienie sądowi przez Rzecznika istotnego dla sprawy poglądu. W każdym przypadku Rzecznik taki pogląd przedstawił. W czterech przypadkach oświadczenie Rzecznika zawierające istotny dla sprawy pogląd wydane było i przekazywane do sądu w czasie do 30 dni od daty wpływu wniosku oraz kompletu wymaganych dokumentów, a w jednym przypadku w ciągu 37 dni, w każdym jednak przypadku przed terminem rozprawy wskazanym przez wnioskodawcę. Oświadczenia zawierające istotny dla sprawy pogląd zawierały opis naruszenia interesów konsumenta, wraz ze stanowiskiem Rzecznika w tym zakresie, oraz były poparte przedstawieniem orzecznictwa sądów powszechnych, w tym SOKiK. W badanej próbie brak było informacji zwrotnych o wyrokach sądów oraz o wpływie na nie poglądów prezentowanych przez Rzecznika.

(dowód: akta kontroli str. 4-26, 269-334, 1016-1127)

Rzecznik nie korzystał, w zakresie kredytów denominowanych lub indeksowanych do walut obcych, z kompetencji wskazanej w art. 26 ustawy o Rzeczniku Finansowym i nie wytaczał na rzecz kredytobiorców KORW, powództw w sprawach dotyczących nieuczciwych praktyk rynkowych stosowanych przez banki, jak również nie brał udziału w toczących się w tych sprawach postępowaniach sądowych. Dyrektor Wydziału Klienta Rynku Bankowo-Kapitałowego wyjaśniła, między innymi, że ustawodawca ograniczył zakres przedmiotowej kompetencji Rzecznika Finansowego wyłącznie do spraw dotyczących nieuczciwych praktyk rynkowych, a więc materii uregulowanej w ustawie z dnia 23 sierpnia 2007 r.

o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym¹⁴ (dalej upnpr). Przepis art. 26 ustawy o Rzeczniku Finansowym należy interpretować, mając na uwadze art. 12 ust. 2 pkt 2 upnpr, który z kolei pozwala Rzecznikowi na wytoczenie powództwa, w razie dokonania nieuczciwej praktyki rynkowej, tylko w zakresie żądań określonych w art. 12 ust. 1 pkt 1, 3, 5 upnpr, a mianowicie:

- zaniechania tej praktyki;
- złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie;
- zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej na określony cel społeczny związany ze wspieraniem kultury polskiej, ochroną dziedzictwa narodowego lub ochroną konsumentów.

Dyrektor WKRBK wyjaśniła również, że ustawodawca wyłączył tym samym możliwość wytaczania powództwa przez Rzecznika Finansowego lub wstępowania do postępowania w sprawach dotyczących naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych, w szczególności żądania unieważnienia umowy z obowiązkiem wzajemnego zwrotu świadczeń oraz zwrotu przez przedsiębiorcę kosztów związanych z nabyciem produktu w sytuacji stosowania przez niego nieuczciwych praktyk rynkowych (żądanie, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 4 upnpr), a tego co do zasady dotyczą roszczenia większości klientów w przypadku KORW. Ponadto Dyrektor WKRBK wskazała na treść art. 14 upnpr, określający termin przedawnienia i stanowiący, iż: *Roszczenia z tytułu nieuczciwej praktyki rynkowej, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1-3 i 5, ulegają przedawnieniu z upływem lat trzech*. Rzecznik Finansowy stoi na stanowisku, że banki zaprzestały udzielania kredytów denominowanych lub indeksowanych do walut obcych już w 2011 r., a więc należy założyć, że ewentualne roszczenia z tytułu stosowania przez banki nieuczciwych praktyk rynkowych, w tym w szczególności z tytułu najczęściej podnoszonego przez kredytobiorców zarzutu wprowadzenia w błąd przy zawieraniu umowy, uległy przedawnieniu. Dyrektor WKRBK podniosła także, że nie istnieje prawna możliwość wstąpienia do postępowania przez Rzecznika Finansowego w sprawach, w których przedstawił on sądowi istotny pogląd – zgodnie bowiem z art. 63 ustawy Kodeks postępowania cywilnego¹⁵ pogląd może być przedstawiony w sprawach, w których Rzecznik nie uczestniczy.

(dowód: akta kontroli str. 478-521)

Ustalone
nieprawidłowości

1. Rzecznik w pismach, w których informował wnioskodawcę o wynikach interwencji – w przypadkach, gdy bank nie uwzględnił interwencji Rzecznika – nie zamieszczał informacji o mogącym nastąpić przedawnieniu roszczeń. Tym samym nie dołożył należytej staranności w kwestii poinformowania konsumenta o kwestii istotnej z punktu widzenia jego sytuacji. Za weryfikację treści pism odpowiadała Dyrektor Wydziału Klienta Rynku Bankowo-Kapitałowego.
2. W trzech przypadkach na 10 zbadanych stwierdzono, że informacje do stron o wszczęciu postępowania pozasądowego wysyłano od 28 do 37 dni po dacie wszczęcia postępowania. Powyższe stanowiło naruszenie § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 stycznia 2016 r. w sprawie pozasądowego postępowania przed Rzecznikiem Finansowym, który to przepis zobowiązywał do niezwłocznego informowania stron o wszczęciu postępowania pozasądowego. Za powyższą nieprawidłowość odpowiada Zastępca Rzecznika Finansowego Dyrektor Wydziału Pozasądowego Rozwiązywania Sporów.

¹⁴ Dz.U. z 2016 r. poz. 3, ze zm.

¹⁵ Zgodnie z art. 28 ustawy o Rzeczniku Finansowym do Rzecznika stosuje się odpowiednio przepis art. 63 ustawy Kodeks postępowania cywilnego

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zakresie wspierania konsumentów korzystających z kredytów objętych ryzykiem walutowym w dochodzeniu ich praw, za wyjątkiem stwierdzonych nieprawidłowości.

IV. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁶ wnosi o prezentowanie w korespondencji do wnioskodawców, przedstawiającej wyniki interwencji Rzecznika, informacji o zagrożeniu przedawnieniem roszczeń i o działaniach, jakie pozwalają na przerwanie biegu przedawnienia.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia listopada 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Budżetu i Finansów

Dyrektor
Stanisław Jarosz

Kontrolerzy
Piotr Mienicki
Główny specjalista kp.

.....
podpis

Małgorzata Pawelec
Główny specjalista kp.

.....
podpis

Adam Durski
Główny specjalista kp.

.....
podpis

¹⁶ Dz.U. z 2017 r. poz. 524.